

RĪGĀ

2024. gada 28. jūnijā
Nr.1-21/49

Latvijas Bankai

Informācijai:
Finanšu ministrijai
Labklājības ministrijai

Visiem adresātiem paziņošanai e-adresē

Par priekšlikumiem pensiju 2. un
3. līmeņa ieguldījumu limitu jautājumā

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) pārstāvot Asociācijā ietilpstošās ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, sniedz kopīgu atbildi uz Latvijas Bankas vēstuli (Nr. 22-12.08.1/2024/8366) ar kuru, atsaucoties uz Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas pētījumu¹, sabiedrības aicinātas sniegt ieteikumus Valsts fondēto pensiju likuma 12. pantā un Privāto pensiju fondu likuma 26. pantā noteiktajiem ieguldījumu ierobežojumu pārskatīšanai.

Kā būtiskākais minētajā pētījumā aicināts apsvērt paaugstināt pensiju fondu ieguldījumu un koncentrācijas limitus viena emitenta aktīviem, nekustamajiem īpašumiem un privātajiem ieguldījumu fondiem, vienlaikus nodrošinot atbilstošus riska pārvaldības un pārvaldības procesus.²

Pēc pēdējās aktuālas Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas apkopotās informācijas pensiju aktīvi 2023. gadā pieauga, daļēji kompensējot 2022. gada zaudējumus, vienlaikus joprojām nav kompensēti zaudējumi kas 2022. gadā radās dažos no lielākajiem pensiju tirgiem.³ Līdz ar to jāpasver, kā veicināt rezultātus pilnveidojot esošo regulējumu un pārskatot ierobežojumus.

Ievērojot minēto, sniedzam priekšlikumus tālākai izvērtēšanai. Priekšlikumi būtu attiecināmi uz abiem iepriekšminētajiem likumiem, ja attiecīgais likums tādu ieguldīšanas ierobežojumu jau neparedz.

1. Apsvērt atcelt ierobežojumu ieguldījumu apmēram komercsabiedrību kapitāla vērtspapīros no attiecīgā emitenta pamatkapitāla un balsstiesīgo akciju skaita. Šobrīd ierobežojums ir 5 procenti no emitenta pamatkapitāla apjoma. Tas palielinātu iespējas veikt ieguldījumus mazāku emitentu vērtspapīros, ievērojot to, ka Komerclikumā arī ir pilnveidots regulējums mazākuma akcionāru aizsardzībai (valdes pienākums celt prasību, ja to prasa noteikta apjoma akcionāri, to izsakot naudas, nevis procentuālā izteiksmē, kas bija kavējošs faktors).

¹ Sk. <https://www.amcham.lv/data/speakers/oecd-economic-survey-latvia-2024.pdf>

² <https://www.oecd-ilibrary.org/deliver/dfeae75b-en.pdf?itemId=/content/publication/dfeae75b-en&mimeType=pdf>, 130.lpp.

³ Sk. <https://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/PMF-2024-Preliminary-2023-Data.pdf>

2. Izskatīt iespēju ļaut veikt ieguldījumus vienas komercsabiedrības parāda vērtspapīros līdz 30 procentiem no viena emitenta emitētajiem parāda vērtspapīriem. Šobrīd ierobežojums ir 10 procenti no ieguldījumu plāna aktīviem un emitenta pamatkapitāla apjoma, vai līdz 30 procentiem tikai pie papildus nosacījumu izpildes. Tas palielinātu iespējas veikt ieguldījumus mazāku emitentu vērtspapīros.

3. Izvērtēt iespēju ļaut veikt ieguldījumus vienā ieguldījumu fondā līdz 15 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem un līdz 30 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem, ja tā ieguldījumu politika paredz kapitāla vai parāda vērtspapīru indeksa sastāva replicēšanu. Šobrīd drīkst attiecīgi līdz 10 un 25 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem. Risinājums ļautu izveidot portfeli ar mazāku fondu skaitu un mazāka izmēra fondos.

4. Izvērtēt iespēju ļaut veikt ieguldījumus vienā alternatīvo ieguldījumu fondā līdz 100 procentiem no alternatīvo ieguldījumu fonda neto aktīviem. Šobrīd ieguldījums nedrīkst pārsniegt 30 procentus. Šādas izmaiņas ļautu veikt ieguldījumus mazākos alternatīvo ieguldījumu fondos un nodrošinātu efektīvāku kontroli (pārraudzību) pār alternatīvo ieguldījumu fondu, kā arī tiktu veicināta ieguldīšana Baltijas reģionā.

5. Apsvērt iespēju ļaut veikt tiešus ieguldījumus privātā kapitāla tirgū (ietvertu arī ieguldījumus komercsabiedrības attīstības stadijā jeb iespējkapitālā) vienā komercsabiedrībā līdz 5 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem. Ieguldījumi privātas kapitālsabiedrības kapitālā un drīkstētu sasniegt 100 procentus no attiecīgās kapitālsabiedrības pamatkapitāla un balsstiesīgo akciju vai daļu skaita. Šobrīd drīkst veikt ieguldījumus tikai iespējkapitāla tirgū — tirgū, kas piedāvā kapitālu Latvijā vai citā dalībvalstī reģistrēto komercsabiedrību finansēšanai to attīstības stadijā. Risinājums palielinātu iespējas veikt tiešus ieguldījumus mazos uzņēmumos, kas īpaši raksturīgi Baltijas reģionam.

6. Izvērtēt iespēju Valsts fondēto pensiju likuma regulējumā izdalīt nekustamo īpašumu kā atsevišķu aktīvu klasi, kas ietvertu gan tiešus, gan netiešus ieguldījumus (privāts uzņēmums, alternatīvo ieguldījumu fonds) un noteikt arī ierobežojumus ieguldījumiem nekustamajā īpašumā atsevišķi no kapitāla vērtspapīriem un parāda vērtspapīriem. Ļaut veikt tiešus ieguldījumus nekustamajā īpašumā vai uzņēmumā, kuram pieder nekustamais īpašums (SPV), ja nekustamais īpašums ir reģistrēts Latvijā vai ES, EEZ dalībvalstī. Ieguldījumi nekustamā īpašuma objektā vai uzņēmumā, kuram pieder nekustamais īpašums (SPV), drīkst sasniegt 100 procentus no attiecīgā nekustamā īpašuma objekta. Kopējais ieguldījumu apmērs nekustamajā īpašumā nedrīkst pārsniegt 15 procentus no ieguldījumu plāna aktīviem. Šobrīd ieguldījumus nekustamajā īpašumā drīkst veikt tikai ar alternatīvo ieguldījumu fondu starpniecību. Potenciāli tas arī ļautu samazināt izmaksas ieguldījumiem nekustamā īpašuma aktīvu klasē un attiecīgi, ļautu attīstīt arī nekustamā īpašuma tirgu Latvijā, kas būtiski atpaliek no kaimiņvalstīm.

7. Apsvērt ļaut paša pārvaldītāja vai vienā grupā ietilpstošos fondos ieguldīt līdz 100 procentiem no ieguldījumu plāna aktīviem, piemēram, pie nosacījuma, ja netiek ieturēta fondu pārvaldīšanas komisija. Tas ļautu samazināt netiešās izmaksas un efektīvāk realizēt pārvaldītāja vai grupas ieguldījumu politiku.

8. Apsvērt iespējas vienādot Valsts fondēto pensiju likuma regulējumu attiecībā uz atvasinātu finanšu instrumentu izmantošanu ar privāto pensiju fondu regulējumu, atļaujot atvasinātu finanšu instrumentu izmantošanu efektīvai portfeļa pārvaldībai. Lielāku portfeļa daļu ieguldot vietējā tirgū, vērtspapīros ar neizbēgami augstākām netiešām darījumu izmaksām (*bid-ask spread*), svarīgi efektīvi regulēt procentu likmju ekspozīciju. Tāpat, lai samazinātu darījumu izmaksas plānos, taktiski mainot reģionālo alokāciju, būtu lietderīga arī garā pozīcija akciju indeksu līgumos. Šādu iespēju var limitēt, nosakot, ka izmantot var tikai regulētā tirgū tirgotus standartizētus instrumentus.

9. Joprojām aktuāls ir arī ierosinājums tiesiskajā regulējumā noteikt alternatīvo ieguldījumu fondu piederību pie kapitāla vērtspapīriem (*private equity* gadījumā), pie parāda

vērtspapīriem (obligāciju un *private debt* gadījumā), saskaņā ar aktīvu klasi, kurā alternatīvo ieguldījumu fonds iegulda.

10. Kopumā arī aicinām apsvērt izvērtēt tādu iespēju kā iespējami vienādot abu minēto likumos noteikto ieguldījumu nosacījumus un ierobežojumus, saglabājot atšķirīgus formulētus rīcības noteikumus tikai tur, kur tas specifiski nepieciešamas piemēram, pensiju 2. līmeņa fonda darbībai konkrētajā Valsts fondēto pensiju likumā.

11. Valsts fondēto pensiju likums šobrīd paredz iespējkapitāla ieguldījumus un alternatīvo ieguldījumu fondu ieguldījumus kā atsevišķus ieguldījumu veidus. Vienlaikus ikmēneša Latvijas Bankai sniedzamā atskaitē abus divus šos elementus uzrāda kopā. Aicinām apsvērt izmaiņas atskaitē, atdalot iespējkapitāla ieguldījumus no alternatīvo ieguldījumu fondu ieguldījumiem, lai izvairītos, tai skaitā no interpretācijas riskiem par neatbilstošu rīcību.

Pateicamies par iespēju sniegt priekšlikumus un uz konstruktīvu turpmāku sadarbību.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Sagatavoja:
Andris Kerls, andris.kerls@financelatvia.eu